

## **МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО ПРОФЕСІЙНОГО САМОВДОСКОНАЛЕННЯ КЕРІВНИКІВ ЗАКЛАДІВ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ**

Функціонування післядипломної педагогічної освіти зумовлює інтенсивні структурні і якісні зміни в системі підвищення кваліфікації педагогічних і керівних кадрів освіти, за якими набуває значення і сприймається як об'єктивна необхідність проблема підготовки директора закладу професійної освіти як керівника-професіонала.

Динамізм системи підвищення кваліфікації керівних кадрів закладів професійної освіти характеризується множинністю складних і різноманітних процесів, викликаних наявністю зв'язків і відношень між суб'єктивними і об'єктивними компонентами, які безпосередньо впливають на кінцевий результат функціонування системи післядипломної педагогічної освіти, забезпечуючи відносну сталість і визначеність у реалізації завдань професійного самовдосконалення керівників закладів професійної освіти.

Управлінська діяльність керівника закладу професійної освіти пов'язана як із педагогічною (фаховою), так і з професійною (спеціальною) діяльністю. Тому змістова лінія навчального процесу щодо професійного самовдосконалення в системі підвищення кваліфікації полягає в організації двох визначальних ліній: педагогічної (фахової) і професійної (спеціальної), які забезпечують відповідний рівень управлінської кваліфікації керівників закладів професійної освіти.

В умовах післядипломної педагогічної освіти та підвищення кваліфікації керівників закладів професійної освіти відбувається формування керівника-управлінця, позитивно спрямованого на реалізацію особистісно орієнтованого навчання, який володіє необхідними теоретичними та управлінськими

знаннями, методиками і технологіями особистісно орієнтованого навчання, загальними вміннями і навичками, цінностями, інтегративними професійно-особистісними якостями як професійними компетенціями, необхідними для практичної управлінської діяльності та розвитку творчих можливостей.

Це особливо важливо враховувати в умовах створення нових інформаційних технологій, переходу суспільства до постіндустріальної стадії розвитку, забезпечення неперервної освіти, складовою якої виступає післядипломна освіта керівних кадрів закладів професійної освіти.

Слід також підкреслити, що у сучасних умовах культурно-національного відродження України ці завдання пов'язані з формуванням інтелектуального, культурного і духовного потенціалу нації.

Ми вважаємо за доцільне організувати підвищення кваліфікації керівників закладів професійної освіти таким чином, щоб:

- використовувалися різні форми роботи зі слухачами залежно від попереднього досвіду їхньої управлінської діяльності;
- навчання носило насамперед практичну спрямованість;
- здійснювалася спільна діяльність викладача і слухачів;
- існувала гнучкість у відборі змісту навчання;
- у слухачів була можливість вибору часу і темпів навчання.

Практика організації підвищення кваліфікації керівників закладів професійної освіти показує, що в процесі навчання в Центральному інституті післядипломної педагогічної освіти використовуються найрізноманітніші форми навчальних занять. Освоєння керівниками відповідного змісту здійснюється у формі лекцій, семінарів, тематичних дискусій, круглих столів, відеолекцій, вебінарів, виїзних практичних занять, конференцій з обміну досвідом, семінарів-практикумів, стажування, підготовки випускних робіт, індивідуальних і групових консультацій тощо.

Серед індивідуальних форм навчання керівників закладів професійної освіти центральне місце посідає самоосвіта та прагнення до самовдосконалення. Курси підвищення кваліфікації, як показує практика,

дають сильний стимул для самоосвіти керівників, вказують основні напрями для подальшої їхньої роботи в міжкурсовий період. При цьому слід максимально враховувати активність керівників в самоосвіті, яка залежить від рівня розвитку професійної самосвідомості особистості, ступеня об'єктивності самооцінки, усвідомлення особистих потреб у підвищенні кваліфікації. Без пробудження внутрішньої активності керівників їхнє професійне самовдосконалення навряд чи можливо.

Зауважимо, що на навчанні на курсах підвищення кваліфікації велика увага приділяється створенню позитивної мотивації розвитку та саморозвитку керівників закладів професійної освіти, тому що від цього залежить активність слухачів у подальшому.

Досконалого фахівця творить, перш за все, його велика і цілеспрямована самостійна праця з професійного самовдосконалення, яка виконується ним упродовж життя. Формуванню особистості професіонала, основою якого є компетентність і інтелектуально-духовна ціннісна орієнтація сприятиме спецкурс «Професійне самовдосконалення керівника закладу професійної (професійно-технічної) освіти».

Завданнями спецкурсу є цільове забезпечення позитивної мотивації керівників закладів професійної (професійно-технічної) освіти до професійно-особистісного зростання, розширення і поглиблення знань у сфері професійно-педагогічного самовдосконалення, вироблення необхідних умінь професійного самопізнання, самообілізації, самовиховання, самоосвіти, самоуправління.

Виконання практичних завдань та дотримання рекомендацій, пропонованих у рамках спецкурсу сприятиме розвитку таких умінь і навичок:

- визначати орієнтири та перспективи власного саморозвитку;
- визначати цілі самонавчання та самовдосконалення;
- обирати види та шляхи самовдосконалення;
- добирати та застосовувати оптимальні засоби самодіагностики;
- застосовувати ефективні засоби самовпливу;
- здійснювати самоаналіз власних досягнень;

- здійснювати самоконтроль за своїми результатами;
- вносити корективи у роботу;
- дотримуватись систематичності та наполегливості у роботі над собою;
- рефлексувати власні зміни та досягнення.

Таким чином, пропонований спецкурс виступає частиною навчально-методичного супроводу для керівників закладів професійної освіти у процесі підвищення кваліфікації.

При виконанні завдань для самостійної (індивідуальної) роботи передбачається складання програм професійного самовдосконалення, які розроблятимуть слухачі після проведення самообстеження. Список пропонованих навчально-методичних матеріалів до спецкурсу допоможе керівникам на шляху здійснення самозмін орієнтуватися у відповідній літературі, розширить уявлення про можливості вдосконалення своїх особистісних та професійних якостей, окреслить можливості та пошук шляхів розвитку фахівця упродовж життя.

Комплексне та систематичне використання різних інноваційних педагогічних технологій у процесі підвищення кваліфікації керівників закладів професійної освіти дає можливість раціонально застосовувати навчальний час, мотивувати слухачів курсів до саморозвитку та самовдосконалення, одночасно підвищувати рівень психологічної, методичної, дидактичної та управлінської компетентності.

Отже, організація підвищення кваліфікації керівників закладів професійної освіти являє собою актуальну педагогічну проблему. Її рішення бачиться в органічному поєднанні різних видів підвищення кваліфікації керівників (продовження неперервної професійної освіти, курсова підготовка в системі інститутів підвищення кваліфікації, самоосвіта та прагнення до самовдосконалення) залежно від можливостей і потреб особистості.

Ефективність підвищення кваліфікації та всієї системи післядипломної педагогічної освіти залежить від злагодженої роботи всіх ланок цієї системи,

від комплексного підходу до їх вдосконалення на основі розвитку науково-дослідної, навчально-методичної та викладацької діяльності.

У цілому можна відзначити, що організація безперервного процесу підвищення кваліфікації керівників закладів професійної освіти є актуальною андрогогічною проблемою. Її рішення бачиться в удосконаленні наявної системи та використанні повною мірою наукових і методологічних розробок у галузі навчання дорослих.

### **Література**

1. Інноваційні методи управлінської діяльності керівників ПТНЗ: посібник для керівників установ ПТО, директорів професійно-технічних навчальних закладів / В.І. Свистун, Г.В. Єльнікова, Л.М. Петренко, Л.Д. Кузьмінська, Ю.С. Палькевич. – К.:ІПТО НАПН України, 2015. – 188 с.

2. Купрієвич В.О. Підвищення кваліфікації керівників закладів професійної освіти як педагогічна проблема // Післядипломна освіта в Україні, Київ, 2016. – № 1. – С. 26 – 28.

3. Купрієвич В. О. Технологія самовдосконалення керівників професійно-технічних навчальних закладів у процесі підвищення кваліфікації / В.О. Купрієвич // Збірник наукових праць «Педагогічні науки» Випуск LXX. Том 2. Херсонський державний університет, 2016. – С.70 – 74.

4. Свистун В. І. Керівнику ПТНЗ : економічні основи управління: посіб. Для керівників установ ПТО, директорів ПТНЗ / Свистун В. І., Палькевич Ю. С. – К.: ІПТО НАПН України, 2013. – 34 с.

5. Сергеева Л. М. Формування особистості керівника-лідера для сучасного професійно-технічного навчального закладу /Л.М.Сергеева // Вісник післядипломної освіти. 2011. – № 3 (16). – С. 135 – 141.